

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KILADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utóza 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

A rákvész.

Máskor is esett már szó ezen a helyen azokról a nevezetes változásokról, a melyeket közvizeink a legutóbbi negyedszázad folyamán szenvedtek s a melyek miatt azelőtt jelentős halászatunk tönkre szilányult. Mindenki tudja, mennyire megromlottak a halak életviszonyai a végzett nagyszabású vízszabályozási munkálatok, valamint az újabban egyre erősebben érvényesülő vízfertőzések miatt s hogy ezek folytán fel-tartóztatlanul kellett a mai sanyarúságnak előállani.

De akármennyire közismertek legyenek is a jelzett átalakulások s azok nyomán a halászatra háramló káros következmények, jellemző, hogy van ezeknek egy olyan részük is, a melyikkel eddig alig törődtek valamit, noha hatásuk ugyancsak érezhető. Értjük a vízben lakó állatok, különösen a halak és rákok betegségét, a mi a legújabb időkig egészen figyelmen kívül maradt. Oka ennek minden valószínűség szerint abban rejlik, hogy addig, a míg a vizek ősi jellege érintetlen volt, különösen a míg fertőzöttségük nem volt oly általános, mint ma, a halaknál a tömeges pusztulás nagyon ritka jelenség volt; nemkülönben, hogy a beteg halat természet-szerűleg is nagyon nehéz megfigyelni. Az a hal ugyanis, a melyik nincsen teljes erőben, ellenségeinek biztos martaléka, rajta a természet nem könyörül. Csak ha nagy hirtelenséggel a halhullák százai és ezrei mutatkoznak a vízszínen, akkor terelődik a figyelem erre a tárgyra, a mikor aztán a tudomány segédelmét és közreműködését általában nélkülözni bírók soraiból is emelkednek olyan hangok, a melyek ezen események okának kipuhatólását követelik és sürgetik.

Ilyen módon fordult a közfigyelem a rákra, jobban mondva ennek tömeges és gyors kipusztulására, a mi tekintve annak terjedelmét és intenzitását, valósággal párállannak mondható. Alig három évtized alatt ugyanis Közép-Európa rákállománya igen csekély kivétellel tökéletesen kiveszett.

Ha eltekintünk attól a tömegesebb rákpusztulástól, a

melyiket az előző század hatvanas éveiben Lombardiában tapasztaltak, de a melyeknek okait nem derítették fel eléggé, annak az epidemiának a kezdetét, melyet ma általánosan rákvész név alatt értünk, a hetvenes évek második felére lehet tenni. Ekkor mutatkozott ugyanis legelőször a francia vizekben. 1878-tól 1880-ig már Baden, Württemberg, Bajorország, sőt Felső-Ausztria vizeiben is szerte dühöngött, annyira, hogy még hirmondó is alig maradt a rákokból. Ugy tudom, nálunk szintén a nyolcvanas évek legelején észlelték ezt a bajt és pedig legelőbb az ország nyugati részén. Tudtommal az első panaszok 1881-ben a Zala mentéről érkeztek, a hol jóformán alig egy év alatt tökéletesen kiveszett a híres zalai vagy *solo* rák. Ugyanily vehe-mensen pusztított az Németországban is és pedig délről észak felé haladva. 1880-ban Harz tanár, a ki eme kérdéssel közvetlen vizsgálatok alapján először foglalkozott, még azt jelentette az őt kiküldő kormány-nak, hogy Németország keleti vizei rákvészmentesek. De már 1881 és 1883 közti időszakban az Oderában is kiütött a vész és annak a rákállományát is teljesen kipusztította. 1884-ben már a Visztulán is átlépett és Oroszország nyugati és északi részein végezte szomorú munkáját. Am Németországban, a hol mint annyi sok másnak, ennek a kérdésnek is hamarosan akadtak kutatói, ugyanezen időről azt irták, hogy a birodalom keleti részein a vész megszűnt, míg Meklenburgban, Brandenburgban és Poroszország nyugati részén a rákok tömeges elhullása még mindig tartott.

Nálunk csak most folynak erre nézve az adatgyűjtések a kormány által évenként szétosztott tenyész-rákoknál mutatkozó tapasztalatok nyomán. Annyi már is bizonyos, hogy az ország egyes részein a vész megszűntnek tekinthető, a mennyiben több helyről a rákállomány határozott szaporodását jelzik, ellenben bőven vannak azok a helyek is, a hol a két, sőt három éven át kirakott rákoknak egészen nyoma veszett, jeléül annak, hogy ott a vész még nem szűnt meg.

Olvasva az irodalomban megjelent s a rákvész

lefolyására, valamint a betegség tüneteire vonatkozó leírásokat, többnyire három dologra nézve találunk egyező közleményeket. Nevezetesen, hogy a betegség feltűnően gyors lefolyású, hogy a megbetegedett rákok kinyújtott, merev lábakon járnak és végre, hogy úgy a lábakon, mint az állat farkán erős görcsszerű rángatózás észlelhető, a melyet hamarosan követ az állat halála. Többen azt is említik, hogy a betegség folyamán az állatnak úgy ollóik mint lábaik megvedlenek. De akadunk olyanokra is, a kik mindezen jelenségek nélkül észlelték a rákok tömeges elhullását. Az utóbbiak szerint a rákok annyira elgyengültek, hogy még ollóiknak sem bírták hasznát venni. E gyengeség után hamarosan következett azután a halál.

Ezen összhang nélkül való leírásokból, némi kis kritikával, már akkor is lehetett volna azt a tanulságot levonni, hogy a rákvész név alatt ismeretes betegség tulajdonképpen nem egyazon természetű betegség, hanem alatta különböző tünetekben nyilvánuló folyamatokat kell értenünk. Természetesen a betegség okai is eltérők tehát. Annyi azonban szintén bizonyos, hogy legtöbbször eme betegségeknek azt a formáját észlelték, a melyik gyors lefolyású, az állatot ágaskodásra kényszeríti és végtagjaiban görcsös rángatózást okoz, sőt nem ritkán a lábak és ollók elvetésére, jobban mondva öncsonkításra készíti az állatot.

A rákvésznek ezen előre is sejtethető többféle alakját a kutatók soká egészen figyelmen kívül hagyták, hanem az általuk megfigyelt esetek okait általánosítva, mint a rákvész egységes okait állították oda.

Igy *Ninni* olasz tudós, a Lombardiában észlelt rákpusztulás okául a rákok kopoltyúján tömegesen mutatkozó elősdiéket — a melyeket *vaginicola*-nak nevezett el — mondta, holott pedig azok alatt azon ártalmatlan infuzoriumok (*Porticellák*) értendők, a melyek a rákok kopoltyúi alatt keresnek lakást, anélkül azonban, hogy annak ártanának — legalább is semmi szín alatt sem tekinthetők primár betegség okozóknak.

Később *Harz* tanár Münchenben talált olyan rákokat, a melyeken oly tömegesen éltek a már régebből *distomum cirrhigerum* név alatt leírt férgek, hogy a rákok elpusztulását ennek vélte betudhatni. Nem lehet tagadni, hogy egyes esetekben ezen elősdiék túlságos elszaporodása a rák halálát előidézheti; de mert az nem teyészik a rák testében, azonkívül mert számos esetben ezen állatkák jelenléte nélkül is mutatkozott a rákok tömeges elhullása, a tudósok ezen elősdiéket szintén nem fogadhatták el a rákvész igazi okául, hanem csak olyanul, a mely mint alkalmi ok jöhet figyelembe.

Hasonló állápontra kell helyezkednünk egy másik nézetet illetőleg is, nevezetesen a melyet *Leuckart* híres lipcei zoológus állított fel. Ezen tudós ugyanis, az általa megfigyelt és pestis-gyanus rákok belső szerveiben az *achlya prolifera* nevű gomba vékony száaira akadt. Eme szálók oly tömegesen járták át és át a rák szerveit, hogy azok közül nem egy teljesen szolgálatképtelenné lett. Azokon a helyeken, hol eme gombaszálak a testbe hatoltak, szabad szemmel is észrevehető vörös foltok mutatkoztak a rák bomlásnak indult izomzatában. Ugyanezen gombafertőzést *Leuckart*-tól függetlenül néhány héttel előbb *Harz* tanár is észlelte, a ki azt *mycosis astacina* néven le is írta. *Mig Harz* eme betegséget illetőleg szintén csak alkalmi ok gyanánt tekinti, addig *Leuckart* az általa fölfedezett saprolegniát a rákvész igazi okának vélte. Azonban hogy ebben tévedett, azt számos nyomós okon kívül leginkább az mutatja, hogy a kérdéses gombát akárhány esetben egyáltalán nem lehet megtalálni a hirtelen pusztuló, tehát az epedimia által meglepelt rákok testében. Ugy látszik, a saprolegniáknak éppen az a szerepük a rákoknál is, mint a halaknál, hogy t. i. csak akkor lepi meg ezeket is, a mikor az állat egyéb ok miatt már megbetegedett avagy megsérült. Bizonyosnak csupán csak annyit lehet elfogadni, hogy zsufoltan együtt tartott rákok között a saprolegnia is képezhet tömeges pusztulásra nézve primár okot.

(Folytatjuk.)

Nemo.

Özlatok hazánk halászatáról.

— A „Halászat” eredeti tárczája. —

Írta: dr. Rodiczky Jenő.

Rolyó- és állóvizekben gazdag ország volt az, a melyben honfoglaló őseink a Tisza és Duna közén megtelepedtek; s az új haza halfaunája sokban emlékeztette őket a Volga és Don melletti ideiglenes megszállások halászati viszonyaira.

Hiszen hazánk összes folyói, kivéve a Poprádot az ő patakjaival és a részben Magyarországhoz tartozó Dunajeczet a Duna vízrendszeréhez, közvetve a Fekete-tenger vízvidékéhez tartoznak.

A Poprád a Dunajeczbe, ez a Visztulába ömölve, megérthető, hogy a Keleti-tenger lakói a Kárpátok vizében is található; Szepességben fogott ízletes lazac előzetesen a „frischer Häff”-ot látta, másfelől az Orsovánál fogott viza az ő ikráját a Fekete tengerből hozta fel hozzánk, valamint hogy a csillagos tokot (*Acipenser stellatus*) az Olt vizében is fogják.

Vízrajzi viszonyaink azon időktől fogva, hogy Árpád harcrosai gyönyörködtek a Duna-Tisza-Maros-Szamos halbőségében, nagy változásokat szenvedtek. A vizeiket hol sebesen, hol lanyhán tovább hőmpölyögtető folyóink utat, irányt változtattak az idők folyamában; tengernyi tavak és azokhoz tartozott lápok és ingoványok eltűntek, egyes patakok és vizeknek még a nevüket is elenyész-tette az idő, a népek éktelen viharja, a mint kiszáritotta a csatornákkal és zsilipekkel ellátott halastavak ezreit,

a melyekben az Árpádok és a vegyes házakból származó királyok alatt nemcsak halásztak, hanem részben rendes halgazdaságot folytattak, mignem a gyászos mohácsi vész őstermelésünknek ezen fontos ágát is eltemette.

A késő unoka csodálkozva, sőt kétkedéssel fogadja a történetbúvárok abbéli kijelentéseit, hogy hazánkban már a középkorban rendszeres halgazdaságot, sőt pisztrángtenyésztést is űztek, mint maga Nádasdy Tamás nádor a Léka melletti tóban; és alig hisz szemeinek, mikor *Ortvay* Tivadar könyvében (Magyarország régi vízrajza a XIII. században 1882.) olvassa, hogy a diplomatikailag ismert hazai álló vizek száma 1050 volt, a melyek kétharmadáról azt véli a tudós szerző, hogy halastó volt.

Ámde vizeink területe mostanság is még 130 négyszög-mértföld és nemes halfaunájuk felülmulja a Rajna és Elba vízi lakóit számban, minőségben egyaránt. A jó öreg *Reisinger* (*Specimen Ichthyologiae* 1830) 67 halfajt sorolt fel olyanul, a mely vizeinket lakná. *Heckel* (*Die Süßwasserfische der oesterr. Monarchie* 1857) ezen állításra ugyan ráczáfólt és halfajaink számát 65-re szorította le; de már fordítója (*Chyzer*) 68-ra tette újból, míg *Hunfalvy* körülbelül 70-nek mondta a magyar halfajokat, hogy ismét *Kriesch*-ben találjon ellenlábására, a ki a magyarországi halfajok számát 64-re tette.

Ez a szám kétségen felül mostanság már azért is nagyobb, mert halfaunánk újabban több jövevénynyel szaporodott.

Halfaunánk változatos voltát — mint már jelzém —

Társulataink működése.

Többször volt alkalmunk, már e lapok hasábjain is, kifejezést adnunk annak a nézetünknek, hogy közvizeink halászatának fellendülése első sorban társadalmi tevékenységtől függ. Ennek a tevékenységnek medrét, irányát, eszközeit megadja a halászati törvény, a midőn a halászati társulatok kötelező szervezését kimondja. A törvény elől kitérni végre sem lehet, ezek a társulatok annak rendje s módja szerint meg is alakultak mindenütt ott, a hol a törvényt szabta feltételek a megalakítást szükségessé tették; ezzel azonban csak a formának és elméletnek van elég téve. A gyakorlati élet számára való eredmények a társulatok működésétől, *munkájától* várhatók. Lássuk már most, hogy állunk e tekintetben.

A földművelésügyi kormány felügyeleti jogánál fogva jelentéstételre hívta fel az egyes társulatokat eddigi működésükről és az elért eredményekről.

E jelentések, eltekintve attól, hogy képet adnak halászatunk általános állapotáról, kiváló érdekléssel bírnak azért is, mert nagyon sok a halászat ügyét érintő gyakorlati kérdést vetnek felszínre. E jelentések alapjául szolgáló adatokat a társulatok rendelkezésünkre bocsátván, kivonatos ismertetésükkel szolgálatot vélünk tenni nemcsak egyes olvasóinknak, de maguknak a társulatoknak is, mert mindenestire tanulságos lehet, ha egymás munkájáról tudomást szereznek.

I. A Tisza mentén a Dunába való ömléstől Vásárosnaményig megalakult 11 társulat. A legelső az »*Alsó tiszai*« halászati társulat. Megalakult 1898-ban; elnöke és alelnöke azonban 1901-ben lemondott; azóta még csak közgyűlést sem tartott, annál kevésbé működött. Itt tehát Titel és Bács-Petrovoszellő között maradt minden a régiben. A társulat vízterülete 5691 k. hold.

Az e felett lévő »*Zenta vidéki*« halászati társulat 1899-ben alakult meg.

Az igazgatói jelentés szerint, a halászati tilalmak

ellenőrzésére és megtartására a halászati társulat így, a miként szervezve van, erélyesen és hathatósan mit sem tehet, mert nincsenek közegei, őrei, felügyelői, kik a területeket állandóan szemmel tartanák, a kihágásokat lépten nyomon felderítenék, feljelentenek, a tilalmi időben a lerakott hálókat, varsákat vízjáróművekkel felszednék, azokat a hatósághoz beszállítanák stb.

A társulat csupán adminisztratív téren mozoghat; az illető hatóságokat megkeresi a kihágások meggátolására, ennek azonban csak csendőrségnél van foganatja; a községek inkább dédelgetik a halászatból élő lakosaikat. Nem sikerült a társulatnál elérni azt sem, hogy az eddigi hasznosítás módja — minden birtokos külön adja bérbe vízterületét — megváltoztattassék. Ennek a hátránya eléggé kitűnik, ha rámutatunk arra, hogy a szemben lévő partok mindenhol más-más kézben vannak.

A halállomány emelését célzó aktiv munkája a társulatnak mindössze is arra szorítkozott, hogy a földművelésügyi miniszteriumtól évenként kapott megtermékenyített fogassüllő-ikrákat kihelyezte. Az igazgatói jelentés szerint, „a halászok fiatal ivadékok észleltek“. Ujabbban a társulati vízszakaszon három nagyobb holtágnak ivadéknövelő-teleppé való berendezése van tervbe véve.

A társulat vízterülete 3374 k. hold. Az ügyviteli költségek fedezésére k. holdanként 7·5 fillér a tagok évi hozzájárulása.

A halászati törvény megváltoztatását érinti a jelentés az a kívánsága, hogy a kihágások bírságai ügy, miként az a vadászatról szóló 1883. XX. t.-cz. 36. §-ában meg van állapítva, felerészben a kihágás feljelentőjét illesse s hogy a halászati társulatok hivatalos levelezései portómentességet kapjanak.

A jelentés nem sok kézzelfogható dolgról szól ugyan, de mégis életjelenség, a mely reményt ébreszt az iránt, hogy a társulat működése a közeljövőben intenzívebbé válik.

Sokkal öröndetesebb viszonyokkal ismertet meg a

megmagyarázza egyfelől az a körülmény, hogy folyóink mind a Fekete- mind a Keleti-tenger vízvidékéhez tartoznak; másfelől az, hogy vizük minősége esésük és ennek következtében folyásuk stb. annyira változatos. Az Iza-folyónak, a mely a Pietrosz-hegy alatt fakad és Szigetnél a Tiszába ömlik, kilométerenkint pl. 125 cm. az esése, míg a Sebes-, Fekete- és Fehér-Körösnek Gyomától keletre történt egyesüléséből származó és Csongrádnál a Tiszába ömlő Hármaskörösnek kilométerenkint átlagos esése csak 0·8 milliméter. Magának a Tiszának esése kilométerenkint ugyan 40 cm., de Tisza-Ujlaknál csak 2·8 cm., Tiszafüredtől Szolnokig pedig pusztán 0·21 cm., tehát csak fele a Po Morto-nak mondott felső-olaszországi Po-folyó esésének.

Folyóink — a jelzett kivételek leszámításával — tudvalevőleg a hatalmas Duna régiójához tartoznak, sőt jobbadán hazánk területén egyesülnek véle, mi alól csak az Arany-Bisztricza, az Olt, meg a Zsil tesznek kivételt, a melyek csak az ország határán túl torkollanak abba a hatalmas közlekedési életérbe, a mely Budapest alatt már mint 1000 méter széles és 8—10 méter mély víztömeg hőmpolyög a Fekete-tenger felé.

Jobbparti vazallusai közül a rákjairól híres és Lajta-faluig még pisztrángos Lajtán kívül, felső folyásában csak a lassú folyású Rába, Sárviz és Sió gyarapítják a Duna vizét és halállományát, míg a Murával meggazdagodott Dráva Eszéknél nagy víz- és haltömeggel gazdagítja, mialatt a Duna ismét a húsának felséges ízével a rajnai lazaczezal versenyző galoczáját küldi fel ezen mellék-

folyóba és elágazásaiba; úgy hogy a Drávában Villachnál, valamint a Lech folyóban 5 kgr.-os galócák tévednek a szerencsés halászok hálójába.

Az útjában az Unna, Verbász, Boszna és Drina vizeivel gazdagodott, Zimonymál a Dunába ömlő Száva is hatalmasan szaporítja a büszke folyam életerejét, a melynek balparti folyói közül a Morva vizén kívül a Vág, Nyitra, Garam és a csukáiról híres Ipoly az erdődús Kárpátokról lerohant vizekkel frissítik fel habjait.

Az Ipoly torkolatától kezdve azonban Titelig nincsen mellékfolyója a Dunának, annál jelentősebbé válik a közmondásosan halbő Tisza, a mely szabályozása előtt 1144 kilométernyi utat tett a Dunáig, holott völgyi vonala csak 606 kilométer hosszúságnak felel meg.

A hazánkat nyugat prózai kultúrájával és a regényes kelettel összekötő Dunának esése kilométerenkint átlag alig 10 cm. és most már csak alsó szakaszában útvonala annak a hatalmas halfajnak, a mely ívás évadján a Fekete-tengerből útra kelve 500 mérföldnyi utakat tett hajdanán fel, a Dunán kívül hatalmasabb mellékfolyóiba is.

Voltak idők, a mikor a vizahalászat Komárom alatt, Győrnél, sőt Pozsonynál is jövedelmező foglalkozás volt, a mikor az Acipenser húsoknál, melyekről egy 1256-ból keltezett okirat ezen szavakkal emlékezik: „husones qui vocantur vizahal“ útjában mindenestire kevesebb zaklatásnak volt kitéve, mint mai napság, mikor már csak Orsova és a szerbparti Sipp hirnevesek vízakaviarjukról, a melynek bő voltára enged következtetni azon körül-

következő „Csongrád-szegedi“ halászati társulat igazgatójának jelentése. A társulat 1898-ban alakult meg. Működését az első időszakban a szervezési nehézségek leküzdése kötötte le; ez azonban teljesen sikerült s a társulat teljesen rendezett s pontos érdekeltégi kimutatás és gazdasági térkép alapján 1903. január 1-vel megvalósíthatta a hatáskörébe eső Tiszszakaszon az *egységes kezelést*, a mennyiben azt három tagban 6 évre bérbe adta; és pedig a felső 1392 k. holdnyi szakaszt évi 1500 korona, az alsó 842 k. holdnyi szakaszt évi 2000 korona és a középső szakaszból 597 k. holdat 1000 korona évi bérért. A középső szakaszba tartozik még a mindszent-alyói uradalom 1244 k. holdat kitevő vízterülete is, a mely azonban a még le nem járt régi bérleti szerződés miatt egyelőre külön hagyatott. A társulati bérbeadás eredménye az, hogy 2831 k. hold után évi 4500 koronát értek el szemben az eddigi 3043 koronával; a többlet 1457 korona. Ha e többletből le is vonjuk a tagok évi járulékát, a mi itt kat. holdanként 30 fillér, 2831 hold után tehát 849 korona, még mindig marad tisztán 608 korona, mint a társulati kezelés eredménye.

A tilalmi időszak alatt a felügyeletet az erre felkért ármentesítő társulatok beleegyezésével 30 társulati gátőrrel gyakoroltatják; a gátőrök egyenként 20 korona jutalmat kapnak e szolgálatért. A kellő védelmen kívül gondoskodnak arról is, hogy az ártereken és a kubikgödörökben rekedt ivadék visszakerüljön az anyafolyóba. E tekintetben jellemző, hogy a „Körös-Tisza-márosi“ ármentesítő-társulat II. szakaszán lévő kubikgödöröket a társulat a fent jelzett cél elérése végett kénytelen bérbe venni s tényleg fizet is azok lehalásztatásáért évi 270 korona bért. A lehalászással megmentett ivadék 1901-ben 16 q. volt; 1902-ben azonban, kedvező lévén az ívás, már 68 q.-t helyeztek be az anyafolyóba. Tervben van két holtágnak ivadéknevelő-teleppé való berendezése is.

A társulat vízterülete 4075 k. hold, a tagok évi hozzá-

mény, hogy víza 5·5—6·7 méter testhosszaság mellett 100 sőt 500 kg. élősúlyra növekszik.

A Dunabeli víza- és tokhalászatról szó esvén már Nagy Károly idejében, nem csoda, hogy a vízfogásról a legrégebbi Árpádkori iratok is megemlékeznek. Említés tételük róla Szent István egyik 1019 évi oklevelében és *Thuróczy* krónikája azt beszéli III. Henrik császárra vonatkozólag, hogy az 1051-ben Győrnél táborozván, a serege éhezvén, kénytelen volt I. Gézától békéért esedezni. A nagylelkű magyar király megadta neki nemcsak a kért békét, hanem kiéhezett harcosainak azonfelül küldött 50 darab roppant nagyságú vizát, 100 darab szalonnaoldalt, 1000 darab marhát, és bort quantum satis. A kiéhezett harcosok aztán oly mohón estek a királyi küldeménynek, hogy számosan megbetegedtek, sőt a mértéktelenségükért halállal is fizettek. (*Thuróczy: Chronica Hungarorum*, III. rész, 43. fejezet.)

Egy évszázaddal a fenjelzett esemény után a magyar király a Guerin (Győr) mellett fogott vizák egyharmadát a szent-mártonhegyi apátságnak adományozta. (L. Codex dipl. II. 129.)

Oláh (Hungaria, XVIII. §. 7.) érsek feljegyezte, hogy a vizát Nándorfejérvár és Pozsony közt fogják. *Windisch* (Magyarország földirata. I. köt. 37. old.), pedig a XVIII. század végén legjobb vízfogóhelyekül felsorolja Bellyét, Tolnát, Paksot és Földvárt.

A „vízfogó“ helyrajzi név meg arra enged következtetni, hogy Budán felül is fogtak volt vizákat.

(Folytatjuk.)

járulása a költségekhez k. holdanként 30 fillér. A társulat 1902-ben a földmivelésügyi miniszteriumtól nemcsak fogassüllő ikrát kapott díjtalanul, hanem 1200 K. készpénzbeli segélyt is, különösen az ivadék-kihalászás és a felügyelet költségeinek fedezésére.

Ily tevékenység mellett nagyon jogosultnak kell elismernünk az igazgatói jelentésnek a szomszédos társulatok működése ellen irányuló panaszát: »Sajnos az a körülmény — írja — hogy míg a mi társulatunk a tilos- s rabló-halászat megakadályozására az intézkedéseket a legszigorubbán megteszi, azt a szomszéd halászati társulatoknál nem tapasztaljuk; azok területein a tilalmi időszak alatt is korlátlanul halásznak. A magas miniszteriumnak azon bölcs törekvése, hogy halászati társulatok alakításával a teljes pusztulásnak induló halállomány megmentessék, csak úgy érvényesülhet, ha valamennyi halászati társulat egyöntetűleg s teljes szigorral működik ez irányban közre.«

Ez a panasz, a mint láttuk, az alsó szomszéd ellen sem ok nélkül való; még inkább igaz a felső szomszéd „*Szolnokvidéki alsó*“ halászati társulat ellen, a mely papirosan 1898-ban alakult meg; tényleg azótától *működésének legkisebb jelét sem adta*. A hatáskörébe utalt mintegy 6000 k. holdnyi Tisza szakaszon a legvadabb állapot van mai napig is.

Örvedetes ellentétre találunk a következő „*Szolnokvidéki felső*“ társulatnál, a mely szintén 1898-ban alakult meg s feladatához méltó komolysággal fogott a viszonyok rendezéséhez. Mindenek előtt saját hatáskörében teljesen tisztázta az érdekeltégi kimutatást, pontosan megállapítván a társulati tagok névsorát s víz-birtokának nagyságát. Ennek alapján a hatáskörébe tartozó 4406 k. holdnyi vízterületet értékesítés céljából 3 szakaszra osztotta. Az I. szakasz 1468 k. hold, a II. szakasz 1021 k. hold, a III. szakasz 1915 k. hold. A már előzőleg érvényben lévő bérleti szerződések az I. és III. szakasznál 1902. január 1-vel mind lejártak s így azok egységes bérbeadása ettől kezdve lehetségessé vált; a II. szakasz a régi szerződések tartama miatt csak 1904. január 1-től lesz ily módon értékesíthető. Az I. szakaszt évi 1200 koronáért vették ki 1902. jan. 1-től 1907. decz. 31-ig; a III. szakaszt első ízben nem sikerült ily módon értékesíteni, azért az első 1902. évben átmenetileg egyeseknek engedélyt adott a választmány a halászatra s így mégis befolyt 1652 korona, 1903. január 1-től aztán nyilvános árverésen négy bérlő vette ki a területet szintén 1907. decz. 31-ig évi 2940 korona bérért. A terület eddigi hasznobére körülbelül 2000 korona volt, de az sem folyt be soha egészen; az elért többlet tehát 940 korona, a melyből, ha a 27 fillér holdankénti hozzájárulási költséget, összesen 517 koronát levonjuk, egészen tisztán 423 korona marad, mint a társulati kezelés eredménye.

Miután a társulat ügyvitelére jellemző világot vet, nem tartjuk feleslegesnek a társulat 1903. évi költség-előirányzatát egész terjedelmében közölni:

Előirányzat.

1. Központi igazgató tiszteletdíja	500 korona.
2. I. szakasz	200 „
3. II. „	200 „
4. Iroda és postaköltségekre	150 „
5. A felügyelet és ellenőrzésre, ikraultetés és kihalászásnál felmerülő költségekre	150 „

6. A halállomány emelése érdekében kihalászandó holt Tiszák és réti fenékek bérletére s ezzel kapcsolatos kiadásokra s minden ily czélú költségre ... 300 korona.

7. A le nem csapolható kubikgödrökből az ivadék kihalászása és a Tiszába való behordása ... 650 „

Összes előirányzat ... 2150 korona.

Fedezet.

1. A földművelésügyi m. kir. miniszter úr által segélyképen adott ... 743 K. 88 f.

2. Az 1902. évi pénztári maradvány ... 216 K. 42 f.

Összes fedezet ... 960 K. 30 f.

A fedezetet levonva az előirányzathból marad fedezetlen 1189 K. 70 fillér, mely összeg a társulat 4406 k. hold 454 □ öl területére kivetttven. esik 1 k. holdra 27 fillér hozzájárulási összeg.

Az adott bérjövödelmek és ezen hozzájárulási összeg egybevetéséből a társulati vízterületek 1903. évi tiszta jövödelme kat. holdanként:

Az I. szakaszon ... — kor. 54·3 fillér.

A II. szakaszon:

Nána határában ... — kor. 33 fillér.

Taksony és Köre határában 2 „ 14 „

Bura határában ... — „ 70 „

Abádszalók határában ... — „ 71 „

A III. szakaszon:

Roff és Süly határában ... 1 kor. 18·5 fillér.

Bő, Kőtelek határában ... 1 „ 39·8 „

Fegyvernek határában ... 1 „ 22·5 „

Nagykörű, Törökszentmiklós határában ... 1 „ 34·3 „

Az igazgatói jelentés igen helyesen s tanulságosan kiterjeszkedik az árvizek lefolyá-ára kapcsolatban az ivással. „Az 1901. évben márczius 11-től ápril 14-ig, 1902-ben pedig négyszer, azaz 1902. decz. 23-tól 1903. jan. 15-ig, február 13 tól márcz. 17-ig, ápril 21-től ápril 30-ig és végre május 13-tól július 20-ig terjedő időkben bortotta el a Tisza árvice a mentellen területeket; ezen gyakori és hosszantartó árvíz a halak szaporodására igen kedvezően hatott, a mennyiben tapasztalt halászberek véleménye szerint is ennyi halivadék már régóta nem volt, de sajnos, hogy a gondviselés ezen ajándékaiból valami nagy eredmény vagy haszon alig remélhető, mert a Tisza-folyó jobbpartján végig húzódó Heves-Szolnok-jászvidéki ármentesítő-társulat köbgödreibn, a melyek tudvalevőleg sem egymással, sem a folyó Tiszával egyáltalában összekötte nincsenek s attól nagy részben igen távol is vannak, temérdek halivadék veszett el! Némileg vigasztaló az körülmény, hogy a Tisza balpartján végighúzóó Középtiszai ármentesítő-társulat köbgödreibn, melyek az ármentesítő-társulat költségein létesített lecsapolási csatornákkal úgy egymással, mint az élő Tiszával állandó összeköttetésben vannak, említést sem érdemlő kevés halanyag pusztult el“.

A társulat a kintrekedt ivadék megmentését megkísérllette, azonban az adott viszonyok között csak

kevés eredménnyel s aránytalan költség árán tudott elérni. Remélhető azonban, hogy jövőre megfelelő hozzákészítéssel, a mint a földművelésügyi miniszter úr segélye lehetővé tesz, kellő siker fogja jutalmazni az ezirányú tevékenységet is.

A társulat vízterületén évenként kihelyezett, ugyancsak a földművelésügyi kormánytól kapott fogassüllő ikrák nagyban hozzájárulnak a halállomány emeléséhez; a halászok és bérlők egybehangzón állítják, hogy az eddiginél sokkal nagyobb mértékben észlelik az ily fajta halakat. Sajnos a törvényt megtartani nem szerető s fegyelmezetlen halászok sok méreten alóli süllőt fogtak úgy, hogy a társulat külön felhívta a csendőrség figyelmét erre a visszaélésre.

A halászati kihágások üldözése tekintetében a hatóságok készséggel támogatják a társulatot. A szalóki holt Tiszában egész rendszerrel üzött orvhalászat megakadályozása végett hivatalból feljelentés intéztetett a tiszai felsőjárás főszolgabirájához, a ki a másolaiban a társulatnak megküldött ítélet szerint 15 abádszalóki lakost büntetett meg szigorúan halászati kihágás címén s egyben értesítette a társulatot, hogy jövőre a legéberebb szolgálatot léptette életbe az orvhalásokkal szemben.

Rendkívül figyelemreméltó az, a mit az igazgatói jelentés a társulat czéljának elérését hátráltató akadályokról és nehézségekről mond. Elsősorban az anyagödörök azok, a melyekben kiszámíthatlan mennyiségű halivadék pusztul el. Másodsor a túlságos és méltánytalan nagy adó, az azzal járó kivetési nehézség és zaklatás az oka annak, hogy a bérlők vagy tartózkodnak, vagy pedig oly ajánlatot tesznek, melynél a fizetendő adót már előre számításba veszik. A társulat felterjesztést is tett a földművelésügyi miniszter urhoz, hatna oda, hogy a halászati terület megadóztatása ne a tökekamat és járadékadó, hanem a földadó alapján foganatosíttassék. Harmadszor a „szolnokvidéki felső-tiszai“ halászati társulat területe felett és alatt lévő Tiszán a társulatok mai napig sem működven, az ottani területeken való ságos rablógazdálkodást üznek, a mely mig egyfelől káros a halállományra, addig másfelől igen rosz példát nyújt ezen társulat bérlőinek, a mennyiben örökösen azt panaszolják, hogy az itteni társulat szigorúan megtartatja velök a tilalmi időt, míg ott pl. a tiszafüredi határban fekvő fél Tiszán és a Bessenyszöghöz tartozó fél Tiszán a tilalmi idő alatt is szabadon üzik a halászatot. E'óáll tehát ezeken — a határra eső — fél Tiszákon az az állapot, hogy az itteni bérlő a tilalmi idő alatt nem halászhat azon a területen, a melyért bért fizet, ellenben ugyanazon területet a másik halász — nem tartozván ezen társulat hatáskörébe — a mint az a fél Tiszáknál usus, — nyakra-főre halászsza, csak éppen arra ügyelvén, hogy a hálót a maga oldalán huzza ki.

Végül a törvény 2. §-ából kifolyólag, mely szerint az árvizek kiöntéseiben a halászati jog azokat a birtokosokat illeti, a kiknek területét a víz elborítja, igen sok hátrányt szenvednek a bérlők s közvetve a társulat, mert árvíz idején az ártéri számtalan tulajdonos egyremásra halásztatja az árterületet éppen az árvízzel összeeső tilalmi időszakban.

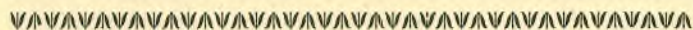
Mindezen körülményekre vonatkozólag a társulat ismételve tett felterjesztést a földművelésügyi miniszter urhoz s bizonyára csak az orvoslás módjának nehézségei okozzák, hogy eddig érdemleges intézkedés ez irányban nem történt. Nem szabad elfeledni, hogy pl.

a hullámtér halászatának a megakadályozását, illetőleg rendezését csakis törvényhozási úton lehet elérni.

Mindenesetre például szolgálhat valamennyi társulatnak az a magas nézőpontra valló körültekintés, a mely a »Szolnokvidéki felsőtiszai társulat ügyeinek intézésében megnyilatkozik.

Répassy Miklós.

(Folytatjuk.)

A halak táplálása.

A halaknak mesterséges tavakban való táplálása a tenyésztőnek igen gyakran sok és nehéz gondot okoz, mert vajmi gyakran megesik, hogy halai a legjobb táplálékot érintetlenül hagyják s csak az éhségtől kényszerítve nyulnak ismét hozzá.

Nos kérem, ez más állatnál is megesik, mert a legtermészetesebb okra vezethető vissza és pedig arra, hogy úgy mint az ember, néha az állat is megkivánja az eledelben a változatosságot s ha ki van elégtve vágya, akkor szívesen visszatér az eredeti eledelhez.

A halaknál ennek a változatosságnak különösen a tápanyag két fő válfajára kell vonatkoznia és pedig az élő és a holt táplálékra. Mindegyikből *kell hogy jusson*, mert különben halaiknak soha sem lesz izletes husa.

Hiszen jól tudjuk, mennyire elütő például a balatoni, felsődunai, közép-dunai, aldunai, tiszai, szávai vagy éppen a rábai és rábczai halak husának az íze, legyenek azok bár egyfajta és egykorúak is; ám ez onnan van, hogy a hal ezen vizek mindegyikében más és más tápanyagot kap túlsúlyban.

Ha áll ez a természetes vizekre, mennyivel inkább áll az a mesterséges tavakra nézve, a hol igen gyakran teljesen holt táplálékra vannak halaink kárhoztatva, a mely pedig annyira káros hatással van rájuk, hogy csupa elsatnyult, degenerálódott halakat nevelünk, a melyeknek húsa mindjobban és jobban eliztelemedik s végre teljesen élvezhetetlenné válik éppen úgy, mint a természetes lápok halállományáé, a mely kizárólag élő táplálékot fogyaszt.

S hogy a legrövidebb idő alatt mily nagy változást von maga után a tápanyag helyes megváltoztatása, arra nézve igen kitűnő példa a vörösszárnyú keszeg, a mely milliószámra él a Csallóköz kiöntéseiben, a hol ha annak összeköttetése az anyamederrel az apadás következtében megszűnik, s az állatok felélték a kínálkozó élő táplálékot, husuk rövid idő alatt ehetetlenné válik, míg ha hajóra kerülve ott három-négy napig kellő nagyságú tartányban gilisztával vagy légygyel etetjük őket: igen izletes falatot kaphatunk belőlök. Ellenkezőleg olyankor, ha a kiöntésekben a víz már romlásnak indul s a hal az ott élő ezernyi-ezer apró állatot fogyasztja, akkor ha onnan a friss Dunavízbe helyezzük, három-négy napon át rá sem nézne a gilisztára, légyre, avagy egyéb élő táplálékra, holott a kenyeret, búzát szívesen falja s egy hét múlva húsa ismét izletessé válik.

Nyilvánvaló tehát, hogy a tápanyagot kellőleg változtatnunk kell s különös gondot kell fordítanunk arra, hogy a holt, az élő és a növényi táplálék mindenkor kellő arányban legyen. Nem régen egy lemergi lapban olvastam, hogy a galicziai haltenyésztők panaszkodnak a már 15—20 év óta annyira dicsért csillagfürt, hüvelyesek és tengerinek kizárólagos használata ellen a pontyok felhizlalásánál. Ez csak természetes; először is azért, mert ez mind növényi tápanyag, a melynek kizárólagos élvezetére a halak ráunnak és csak éhségük által kényszerítve fogyasztják s olyan tavakban, a hol az élő táplálékhoz nem juthatnak, 15—18—20 kilogramm nevel egy kilogramm halhúst. Másodsorban a hal nem növényevő, hanem túlnyomó mértékben húsevő s csak ha a növényi tápanyag szurrogátum gyanánt szolgál, akkor fogadja azt szívesen. Harmadsorban végre, ha nem sterilizált alakban kapja a hal a csillagfürtöt, hüvelyeseket és tengerit, akkor azokat, mint minden egyéb keményítő-tartalmú anyagot igen nehezen, vagy semmiképp sem bírja megemészteni. Már pedig nehezen emészthető étel, a mely gátolja a gyors anyagcserét: nem lehet alkalmas hizlalás céljaira.

Sokkal megfelelőbb tehát az élő és holt tápanyagok változtatása, főleg ha azt oly arányban adagoljuk, hogy 12 részhez 4 rész élő, 4 rész melegvérű és 4 rész hidegvérű állati eledelt számíttunk.

A sterilizált növényi eledel csak oly tavakban van helyén, a melyekben elég élő tápanyag képződik; azonban még azokban is sokkal alkalmasabb a vízi moha termelése (*Zezenia aquatica*), a mely évelő növény s mintegy 15—20 centiméter mélységű vízben is már könnyen termelhető, mivel európai égaljunkt szereti. 1,5 méter magasságra nő meg, bőven terem magot, a mely július—augusztusban érik meg. Magját be kell áztatni és agyaggal összegyúrni, hogy leülepedjék a vízfenékre s késő ősszel, a tó befagyása előtt vetjük el és pedig nem sűrűen, mert különben úgy felveri a vizet, mint a nád.

Kertemben tettem vele kísérletet, a hol egy kis értáplálta tavacska volt, a melyben dunai halakat tartottam a felhasználásig. A vízi mohart dísznövényként vettem a tóba s midőn megért és szemei peregni kezdtek, láttam, hogy a pontyok ugyancsak kapkodnak utána, daczára annak, hogy bőven kaptak hústáplálékot is. Ugyanakkor megkísérlettem nekik tengeridarát, törött borsót adni, de a ponty állandóan csak a vízi mohar-szemek után kapkodott, a melynek keményítő-tartalma igen csekély s így aránylag elég könnyen emészthető. Tapasztalataimat e részben mind összevetve, bátran állíthatom, hogy az, ki halastavának élő táperejét nem ismeri és csak vaktából, előírt szabályok szerint táplálja halait, a mely szabályok egyik helyen kitűnően megfelelhetnek, de a másikon éppenséggel helytelenek, valamint az, ki tudva nem teszi változatossá halállományát: rosszul cselekszik és soha teljesen kielégítő eredményt nem fog tudni felmutatni.

Kredits Ödön.

JOGESETEK.

II.

A felebbezéseket korlátozó 2608/90 sz. belügyminiszteri rendelet a halászati kihágási ügyekre nem alkalmazható.

L. M., K. M. és H. J.-né sz—i lakosok ellen folytatott halászati kihágási ügyben felterjesztett iratokat azzal küldöm vissza, hogy a sz—i rendőrkapitány által 9365/903. s alispán úr által 423/903. sz. a. hozott határozatokat K. M. felülvizsgálati kérelme alapján hivatalból megsemmisítem, alispán úrnak f. évi márczius 28-án 7113. sz. a. hozott másodfokú ítéletét pedig L. M. és H. J.-né felebbezésére felülvizsgálván, azt nem felebbezett részében érintetlen, egyéb részeiben helyben hagyom azzal, hogy L. M. és H. J.-né cselekményét is az idézett törvény 27. §-ba ütköző kihágásnak minősítem.

Mert, hogy a vádlottak a törvényes méretet meg nem ütő halat árultak, ezt a cselekményt pedig a törvény 27. §-a tiltja; ellenben a 20. §-ba ütköző cselekményt az követi el, a ki az idézett §-ban megjelölt és meghatározott méretnél kisebb halat kifogja, vádlottak ezen a czímen nem is panaszoltattak, hanem az első sorban jelzett kihágás elkövetése miatt, a mely vád be is bizonyítottatott. A II. rendű vádlott védekezését egyébiránt azért nem fogadtam el, mert a ki tilalmi idő alatt zárt vízből kifogott, vagy ugyanonnet származó méreten alóli halat ad el, tartozik ezt a községi előljárásság bizonyítványával igazolni, mert továbbá a czég jogi személy lévén, nem büntethető, hanem csak annak tagja, vagy tagjai, kik a kihágást elkövették; a halkereskedéssel üzletszerűen foglalkozók pedig szakismeretüknel fogva képesek megítélni, hogy nem került-e az eladásra szánt anyagba oly halfaj, melynek fogását vagy eladását a törvény tiltja és büntetni rendeli.

A felebbezést visszautasító határozatokat azért kellett megsemmisíteni, mert a felebbezéseket korlátozó 2608/90. sz. belügyminiszteri rendelet, annak 4. pontja szerint, a halászati kihágási ügyekre a halászati kihágási ügyekre a halászati törvény 61. §-ára való tekintettel nem alkalmazható.

Erről az érdekeltek értesítendőek. (Földmívelésügyi m. kir. miniszter 52463/903. sz.)

III.

Jogosulatlanul üzött halászás csak a jogtulajdonos panasza folytán büntethető.

S. K. és társai s—i lakosok ellen folyamatba tett halászati kihágási ügyben hozott másodfokú ítéletét a G. J. P., J. M., S. K., B. P., és J. M. felebbezésére felülvizsgálván, azt az A. S. és G. T. P—ra vonatkozó nem felebbezett részeiben érintetlen hagyom, felebbezett részeiben pedig, a költségekre vonatkozó rész kivételével megváltoztatom és G. J. P—t, J. M—t, S. K—t, B. P—t, és J. M—t tilos időben üzött és az 1888. évi XIX. t.-cz. 18. §-ába ütköző halászás miatt a 63. §. a) pontja alapján egyenként 160—160 (százhatvan) korona pénzbüntetésre, ennek behajthatatlansága esetén 8—8 napi elzárásra, továbbá a 23. §. f) pontjába ütköző éjjeli halászás miatt a 63. §. b) pontja alapján egyenként 100—100 korona pénzbüntetésre, ennek behajthatatlansága esetén 5—5 napi elzárásra azzal ítélem el, hogy a kiszabott pénzbüntetések a felülbíró ítéletben megszabott célra, idő és teher alatt fizetendőek meg; végül W. M.-t a terhére rótt kihágás vádjá és következményei alól felmentem.

Mert bebizonyítottam találtam, hogy vádlottak tilalmi időben és éjjel halásztak, tehát felebbezők a fent idézett és az általuk elkövetett kihágásokat tiltó és azok megtorlása iránt rendelkező törvényszakaszok alapján, nem pedig az alsóbb fokú ítéletekben meghatározottak alapján voltak büntetendőek, miután jogosulatlan területen üzött halászás miatt csak akkor alkalmazható büntetés, ha ezt a cselekményt a jogtulajdonosa panaszolja, a mi a jelen esetben nem történt, mert továbbá a 62. §. b) pontja vádlottak cselekményére nem alkalmazható és végül, mert a halászejegyek nélkül üzött halászás csak akkor büntetendő, ha a vádlott egyéb halászati kihágást nem követett el.

Az A. S. és G. T. P.-ra vonatkozó ítéleti rendelkezések érintetlenül voltak hagyandók, mert nevezettek

a felebbezést alá nem írván, a többiek felebbezése reájuk nem vonatkozhatott és így rájuk nézve már az I. fokú ítélet is jogerőssé vált.

M. a 38547/880. az belügyminiszteri rendelet 69. §-a értelmében felmentendő volt, mert mert a f. évi február 23-iki tárgyaláson S. K. és két társa kijelentette, hogy nevezett nem halászott.

Miről a felek értesítendőek.

Figyelmeztetem a hatóságot, hogy ha több elítélt van, az ítélet valamennyinek külön-külön névszerint kézbesítendő s annak átvétele mindegyik által külön elismerendő. — (Földmívelésügyi m. kir. miniszter 37950/903. sz.)

~~~~~

-o TÁRSULATOK -o

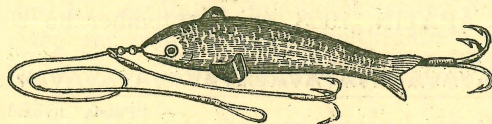
Új halászati társulatok. A Hármas-Körös holt kanyarulatain tervbe vett halászati társulatok ügyei lassankint mégis csak dűlőre jutnak. A 4., 9., 13., 14. számú átmetszések mellett képződött holtmedrek halászati jogtulajdonosai Szolnok vármegye alispánjának felhívása következtében szeptember hó 23-án Kun-Szentmártonban gyültek össze alakuló közgyűlésre. A négy kanyarulat közül kettőn ez alkalommal a társulat meg is alakult. A 4. számú átmetszés mellett fekvő holt kanyarulatban alakult halászati társulat „*Külső-tehenes-szeleveníyi holt körösi halászati társulat*”, czímet vette föl. — A közgyűlés a társulat elnökéül *Dr. Mátéfy Ferenczet* Szentes város polgármesterét, alelnökigazgatóul pedig *Tabajdi Józsefet* Szentes város gazdasági tanácsnokát választották meg. A társulat székhelye Szentes.

A 9-es számú átmetszés mellett fekvő holt kanyarulat halászati jogtulajdonosai „*Csengesi halászati társulat*” czímmel alakultak társulattá. A társulat elnöke *Lederer László* földbirtokos, alelnök-igazgatója pedig *Dr. Bozóky Árpád* kunszentmártoni ügyvéd lett. A társulat székhelye Kun-Szentmárton. Mindkét holt kanyarulat alkalmas intenzív halászati hasznosításra, sőt az részben már folyik is.

A 13. és 14. számú átmetszések mellett képződött holt kanyarulatok halászati jogtulajdonosainak nagyobb része nem jelent meg a közgyűlésen, minélfogva ott a társulat még mindig nem alakulhatott meg. m.

Országos Halászati Egyesület. *Felhívás előfizetőinkhöz.* Azon t. előfizetőket, kiknek előfizetése f. évi szeptember hó 1-én lejárt, felkérem, szíveskedjenek a lapnak további zavartalan megküldése érdekében a most megindult V. évfolyamra szóló 6 korona előfizetési díjat mielőbb beküldeni. *Kuttner Kálmán* egyesületi pénztáros (V., Báthory-uteza 7).

Nyilvános nyugtató az O. H. E. pénztárába befolyt tagsági díjakról: gróf Haller János 6 kor., Szentgyörgyi József 6 kor., Kuhinka Géza 6 kor., Scheiber József 6 kor. Kelt Budapesten, 1903. évi szeptember hó 26. *Kuttner Kálmán* egyesületi pénztáros.

—o VEGYESEK —o

Az aczélos pisztráng meghonosítása Ausztriában. Az osztrák halászati egyesület közlönyeszerint a báró Washington György-féle liesingau-i (Stájerország) haltenyésztő telepek — a mely kizárólag külföldi, leginkább amerikai, salmonidák honosításával foglalkozik sikerült az 1902/3. költési évadban néhány ezer darab aczélos pisztráng-ikrát kiköltetni. Az aczélos pisztráng *Salmo gairdnerii*, Észak-Amerika Trinityriver nevű folyójából származik. Kiválóan gyorsan nő, jóval élénkebb színű mint a *trutta purpurata* s különösen jellemző, hogy jelentékeny súlyra tesz szert mindenütt, a hol meghonosodott. Így azon anyapár, a mely az Európába először importált ikrákat adta, 10 és 12 kgr. nehezek voltak. Ezt is, mint a biboros pisztrángot a Jaffé-féle sandforti haltenyésztő-telep hozta Európába s tőle kapta báró Washington azokat, a melyek révén nálunk is remélhetőleg hamarosan elterjed ezen értékesnek ígérkező halfaj.

Nagyszabású haltenyésztés. Az amerikai hatóságok azzal, hogy az alaska-i halászoktól minden egyes kifogott lazac helyett 10 darab ivadék kieresztését követelik meg, ezeket haltenyésztés üzésére kötelezik. Így jött létre a világ két leghatalmasabb haltenyésztő-telepe, nevezetesen az *Alasca Packers Association* tulajdonát képezők. Közülök egyik a legutóbbi évadban 40 milliom ivadékot termelt. Mindamellet nem képesek a szükségletet fedezni, minélfogva azoknak 100 milliom ikra költésére való kiegészítését tervezik. Az ottani óriási halfogások mellett az ikratermelés oly óriási, hogy sok ikrát besóznak és mint csalétket használják a horgászatnál.

Francia halászok Afrikában. A francia kormány breton halászokat Tunisba akarja áttelepíteni, mivel a francia tengerpartokról eltűnt szardíniák miatt a halászoknak nem volt keresetük, sőt úgy az idén, mint a múlt évben valósággal az éhenhalás veszedelme fenyegette őket. Egyelőre kísérletképpen csupán két helyen akarnak 20—20 halászt áttelepíteni Északafrika tengerpartjaira s csak ha ezeknél kedvező tapasztalatok mutatkoznak, követik őket a többiek.

A natrium-chlorid hatása a penészgombákra. Meilles M. erdészeti főfelügyelő Ax-bes-Thermes-ben, az ottani költőházban folytatott megfigyeléseiről a következőket tette közzé.

A költőházat az Ariège nevű vízfolyás látja el vízzel, egy torrens jelegű igen gyakran zavaros vizet hozó patak. A zavaros vízben igen sok a szerves anyag is s ezt a szűrőkészülék nem tudja kellőképp visszatartani. A patak áradása alkalmával nagymennyiségű penészgombát

is hozott a költőházba s az oxigénben szegény, szerves anyagokban azonban bővelkedő víz igen kedvező volt azok dús fejlődésére, míg a víz ezen tulajdonságai a költés alatt álló pisztráng ikrák ellentállását a penészgombák támadásai ellen egyáltalában nem segítették elő. A baj elhárítására az ajánlott védszerek sorba próbáltattak, míg azonban egyrészt a penészgombákkal együtt az ikrákat is elpusztította, addig, más részük jó eredményt adott ugyan, de gyakorlati czélokra túlságos drágaságuk miatt nem voltak alkalmazhatók. Legjobbnek bizonyult a tengeri só, amely 10—15%-os oldatban alkalmazva, rövid idő alatt elpusztította a penészgombákat, a nélkül, hogy az ikráknak legkevesebbet ártott volna. Egyedüli hibája csak az, hogy ha a kelés ntolsó időszakában kell alkalmazni, gyorsítja az ivadék kikelését. Ezen jelentéktelen hibájától eltekintve, a nátrium-chlorid alkalmazása tökéletes jó eredményű, kiváltképp akkor, ha az alatt, míg az ikrák só-oldatban állanak, a költőedényt hypermangán-savas kaliumoldattal mosogatják le.

Az ivadék költéséről tehát mint a penészgombák elleni legjobb mentőszert a sót ajánlhatjuk, a melylyel még előre is lehet védekezni a fenyegető veszély ellen. Megfigyelve ugyanis, hogy a tápláló vízül szolgáló patak áradása rögtön maga után vonja a penészgombák megjelenését, a mint a patak áradani kezdett néhány márék konyhasót dobunk bele a költőházhoz vivő elágazásba és pedig kétszer vagy háromszor napjában. Amióta ezt az eljárást folytatjuk, azt vettünk észre, hogy a penészgombák be sem jutnak az ikrák közé.

Saját tapasztalataink alapján ennyire jónak találván a nátrium chlorid hatását a penészgombáktól megtámadott ikrák védelmére előálló esetben, mint igen egyszerű és olcsó eljárást minden pisztráng tenyésztőnek csak ajánlani tudjuk. Pêcheur.

=====**Bekötési táblákat**=====

lapunk évfolyamához, világos vagy sötétebb színben és csinos kivitelben, fekete czimnyomással szállít
=====**darabonként 1 K. 20 f.**=====

ÉRCZHEGYI GÉZA, könyvkötő,
Budapest, V., ker., Hold-u. 28.

3596. sz. 1903.

HIRDETMÉNY.

Az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1903. évi október hó 15-én délelőtti 9 órakor megtartandó nyilvános szóbeli árverésen, — melyen kellően kiállított és 10% bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok is tárgyalatni fognak

a német-, ó- és uj-palánkai határban a kincstári halászati jog

1903. évi november hó 1-től 1906. évi október hó 31-ig terjedő 4 évi időtartamra bérbeadni fog.

Kikiáltási évi haszonbér: 2622 kor.

Az árverési és szerződési feltételek az apatini m. kir. erdőhivatal és a palánkai m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órákban megtudhatók.

APATIN, 1903. évi szeptember hó 20 án.

M. kir. erdőhivatal.